

УДК 336.02(477)

Варналій Захарій Степанович

*доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

Варналий Захарий Степанович

*доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры финансов
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко*

Varnalii Zakharii

*Doctor of Economics, Professor,
Professor of the Department of Finance
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

Мацур Сергій Миколайович

*студент магістратури
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Мацур Сергей Николаевич

*студент магистратуры
Киевского национального университета имени Тараса Шевченко*

Matsur Serhii

*Student of Master's degree
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

**КОРИГУВАННЯ ПАРАМЕТРІВ ЗІСТАВНОСТІ ОПЕРАЦІЙ ДЛЯ
ЦІЛЕЙ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ
КОРРЕКТИРОВКА ПАРАМЕТРОВ СОПОСТАВИМОСТИ
ОПЕРАЦИЙ ДЛЯ ЦЕЛЕЙ ТРАНСФЕРТНОГО
ЦЕНООБРАЗОВАНИЯ**

ADJUSTING THE COMPARABILITY PARAMETERS OF TRANSACTIONS FOR TRANSFER PRICING PURPOSES

Анотація. У статті визначено актуальність боротьби із відмиванням коштів та ухиленням від оподаткування, що узагальнюється у посиленні контролю за трансфертним ціноутворенням. Обґрунтовано, що однією із головних проблем застосування методів трансфертного ціноутворення є аналіз потенційно зіставних операцій, що мають певні відмінності від контрольованих операцій, що породжує необхідність проведення якісних коригувань зіставності. Визначено основні деталі застосування усіх типів коригування умов операцій з метою приведення до зіставності. Розкрито послідовність застосовування наступних коригувань: коригування на терміни оплати; коригування на умови поставки; коригування на валюту розрахунків; коригування на обсяг; коригування умов контрактів (приведення ф'ючерсу до споту); коригування на оборотний капітал. Доведено, що при застосуванні методу чистого прибутку для контролю цін доцільно провести коригування показників рентабельності, щоб нівелювати суттєві відмінності в дебіторській та кредиторській заборгованості, товарно-матеріальних запасах за даними аналізованої компанії і потенційно зіставної компанії. Зазначено, що коригування порівнянності є доречними лише для відмінностей, які матимуть істотний вплив на порівняння. Деякі відмінності постійно існують між ознаками порівнянності контрольованих операцій платника податків та третьої сторони. Порівняння може бути доречним, незважаючи на не відкориговану розбіжність, за умови, що розбіжність не має істотного впливу на надійність порівняння. У статті також досліджено основні параметри зіставності операцій, розкрито проблематику застосування коригувань, проаналізовано порядок застосування коригувань, наведено актуальні

механізми проведення найпоширеніших коригувань, які можуть бути застосовні платниками податків при підготовці документації із трансфертного ціноутворення.

Ключові слова: трансфертне ціноутворення, контрольована операція, коригування параметрів, зіставна операція, податок на прибуток.

Аннотація. В статъе определена актуальность борьбы с отмыванием средств и уклонением от налогообложения, что обосновывается усилением контроля за трансфертным ценообразованием. Обосновано, что одной из главных проблем применения методов трансфертного ценообразования является анализ потенциально сопоставимых операций, имеющих определенные отличия от контролируемых операций, что порождает необходимость проведения качественных корректировок сопоставимости. Определены основные детали применения всех типов корректировки условий сделок с целью приведения к сопоставимости. Раскрыто последовательность применения следующих корректировок: корректировка на сроки оплаты; корректировки на условия поставки; корректировки на валюту расчетов; корректировки на объем; корректировки условий контрактов (приведение фьючерса к спота) корректировки на оборотный капитал. Доказано, что при применении метода чистой прибыли для контроля цен целесообразно провести корректировку показателей рентабельности, чтобы нивелировать существенные различия в дебиторской и кредиторской задолженности, товарно-материальных запасах по данным анализируемой компании и потенциально сопоставимой компании. Отмечено, что корректировка сопоставимости уместны только для различий, которые будут иметь существенное влияние на сравнение. Некоторые различия постоянно существуют между признаками

сопоставимости контролируемых операций налогоплательщика и третьей стороны. Сравнение может быть уместным, несмотря на не откорректированную расхождение, при условии, что расхождение не имеет существенного влияния на надежность сравнения. В статье также исследованы основные параметры сопоставимости операций, раскрыто проблематику применения корректировок, проанализирован порядок применения корректировок, приведены актуальные механизмы проведения самых распространенных корректировок, которые могут быть применимы налогоплательщиками при подготовке документации по трансфертному ценообразованию.

Ключевые слова: *трансфертное ценообразование, контролируемая операция, корректировка параметров, сопоставимая операция, налог на прибыль.*

Summary. *The article defines the relevance of the fight against money laundering and tax evasion, generalizes in strengthening control over transfer pricing. It is substantiated that one of the main problems of application of transfer pricing methods is analysis of potentially comparable transactions that have certain differences from controlled transactions, generates the need for qualitative adjustments of comparability. The main details of applying all types of adjustments to the conditions of transactions in order to make them comparable are disclosed. The sequence of application of the following adjustments is disclosed: adjustments for payment terms; adjustments for delivery terms; adjustments for currency of settlement; adjustments for volume; adjustments for contract terms (bringing futures to spots) adjustments for working capital. It is proved that when applying the net profit method for price control it is reasonable to make adjustments to profitability indicators to level out the significant differences in accounts receivable, accounts payable, inventories according to the analyzed company and potentially comparable*

company. It is noted that comparability adjustments are appropriate only for differences that would have a material impact on the comparison. Some differences consistently exist between the comparability attributes of controlled transactions of a taxpayer and a third party. Comparison may be appropriate despite an uncorrected difference, provided the difference does not have a material effect on the reliability of the comparison. The article also investigates the basic parameters of comparability of transactions, discloses the problems of applying adjustments, analyzes the procedure for applying adjustments, and provides relevant mechanisms for the most common adjustments that can be applied by taxpayers when preparing transfer pricing documentation.

Key words: *transfer pricing, controlled transaction, parameter adjustment, comparable transaction, income tax.*

Проблема постановки. В умовах поглиблення світової економічної кризи спричиненої коронавірусною інфекцією, все більшої актуальності набуває боротьба із відмиванням коштів та ухиленням від оподаткування, що узагальнюється у посиленні контролю за трансфертним ціноутворенням.

Аналіз останніх досліджень. Питанню трансфертного ціноутворення приділяється особлива увага в наукових дослідженнях західних учених. Дослідження політики трансфертного ціноутворення втілилися в працях А. Вагенгофера, Д. Ватсон [10], К. Г. Друрі, Н. Допух [7], Д. Драке, С. Еммануель [8], Д. Кюппер, Д. Пфафф, П. Хорвачата, І. Шарав [9] та інші.

Різні аспекти трансфертного ціноутворення в Україні висвітлювалися в працях таких учених, як Н.В. Волошанюк, П.В. Дзюба, М.В. Романюк [4], О.О. Т.Г. Савченко [5] та інші, які досліджували особливості трансфертного ціноутворення та його розвиток.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті виступило дослідження основних складових застосування найпоширеніших типів коригування умов операцій з метою приведення до зіставності, проблематики застосування коригувань, актуальних механізмів проведення найпоширеніших коригувань, які можуть бути застосовні платниками податків при підготовці документації із трансфертного ціноутворення.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні в умовах викликів глобалізаційних процесів перед науковцями постає актуальне питання щодо коригування параметрів зіставності операцій для цілей трансфертного ціноутворення.

Проведений аналіз наукових джерел засвідчив [4; 7; 8], що на практиці найбільш розповсюдженими є наступні види коригувань:

1) при використанні методу «порівняльної неконтрольованої ціни» в більшості випадків доцільно послідовно (у вказаному нижче порядку) застосовувати наступні коригування (включаючи, але не обмежуючись): коригування на терміни оплати; коригування на умови поставки; коригування на валюту розрахунків; коригування на обсяг; коригування умов контрактів (приведення ф'ючерсу до споту);

2) при використанні методу «чистої рентабельності» може застосовуватись коригування на оборотний капітал.

Нижче наводимо деталі застосування усіх типів коригування умов операцій з метою приведення до зіставності.

Коригування на терміни оплати. Зазвичай, з різними контрагентами підприємство укладає різні договори, і навіть при поставці ідентичного товару можуть відрізнятися умови здійснення такої операції. Однією з таких умов є терміни розрахунків за поставлений товар / надані послуги.

Крок 1. Необхідно визначити базові терміни оплати, до яких будуть приводитися контрольовані та зіставні угоди ($PP_{\text{баз}}$). Наприклад, це може бути 100 % попередня оплата (тобто базове відтермінування платежу прирівнюється до нуля).

Крок 2. У відповідності до умов договорів визначаються терміни оплати в межах контрольованої операції та зіставної операції ($PP_{\text{факт}}$).

Крок 3. По кожній угоді визначається різниця в термінах оплати ($PP_{\text{баз}} - PP_{\text{факт}}$).

Крок 4. Визначається ставка рефінансування Національного банку України (r), що діяла на дати угод.

Крок 5. В залежності від визначених інтервалів періоду дії ставки рефінансування по кожній угоді необхідно розрахувати окремий коефіцієнт коригування (розмір коригування припадає на 1 одиницю базової ціни) за формулою (1):

$$K_{\text{ум.опл.}}^{\text{кор.}} = r \times \frac{PP_{\text{баз}} - PP_{\text{факт}}}{T} \quad (1)$$

де $K_{\text{ум.опл.}}^{\text{кор.}}$ – коефіцієнт коригування;

r – ставка рефінансування НБУ;

$PP_{\text{баз}}$ – базові терміни оплати;

$PP_{\text{факт}}$ – договірні терміни оплати;

T – кількість календарних днів у році.

Крок 6. По кожній операції розраховується скоригована ціна за формулою (2):

$$P_{\text{ум.опл.}}^{\text{кор.}} = P_{\text{баз}} + P_{\text{баз}} \times K_{\text{ум.опл.}}^{\text{кор.}} = P_{\text{баз}} \times (1 + K_{\text{ум.опл.}}^{\text{кор.}}) \quad (2)$$

де $P_{\text{ум.опл.}}^{\text{кор.}}$ – відкоригована на умови оплати ціна;

$P_{\text{баз}}$ – ціна до коригування.

Коригування на умови поставки. Зазвичай на практиці використання коригування на умови поставки можливе, тільки якщо в наявності внутрішні зіставні операції [4]. При використанні зовнішніх

джерел інформації щодо ринкових цін (біржові котирування, дані інформаційно-цінових агентств) у підприємства виникає додаткова необхідність пошуку достовірної і підтверженої інформації щодо розміру витрат на транспортування.

Алгоритм розрахунку коригування на умови транспортування наступний:

Крок 1. За фактично понесених витрат визначаються комерційні витрати для кожного виду відвантажень (EXW, FCA, CPT, FOB тощо) і по кожному ринку збуту (внутрішній ринок, експорт). У разі якщо окремих вид витрат відноситься на кілька видів відвантажень і фактичний розмір витрат, що припадає на кожен вид відвантаження точно ідентифікувати не можна, такі витрати потрібно розподілити між базисами поставок пропорційно визначеним драйверам. Ці драйвери повинні найбільш точно визначати економічну сутність операції, по якій утворилися відповідні витрати. На практиці, найчастіше витрати розподіляються пропорційно обсягам поставленої продукції в натуральному вираженні.

Крок 2. По кожному виду відвантажень і ринків збуту потрібно визначити розмір питомих комерційних витрат на одиницю реалізованої продукції.

Крок 3. Розмір коригування на умови поставки визначається за формулою (3):

$$KR_{уп} = -KR_{уп}^{ан.угод} \times KR_{уд}^{баз.} \quad (3)$$

де $KR_{уп}$ – розмір коригування ціни на умови поставки;

$KR_{уп}^{ан.угод}$ – розмір питомих комерційних витрат на одиницю реалізованої продукції за операцією, умови якої коригуються;

$KR_{уд}^{баз.}$ – розмір питомих комерційних витрат на одиницю реалізованої продукції в межах операцій, до базових умов поставки яких наводяться ціни всіх аналізованих угод.

Коригування на валюту розрахунків. Якщо всі угоди (і аналізовані (контрольовані), і зіставні) здійснюються в гривні, то застосування коригування на валюту розрахунків не потрібно. На практиці така ситуація зазвичай характерна для продажів на внутрішньому ринку.

Але якщо у компанії є розрахунки у валюті (наприклад, експортні операції), то для забезпечення сумісності з контрольованою операцією, ціни всіх порівнянних операцій необхідно перераховувати за офіційним курсом НБУ на дату здійснення контрольованої операції / транзакції.

Коригування на обсяг. Поняття коригування на обсяг саме по собі корелює з поняттям знижки. Якщо при реалізації продукції компанія фактично знижки не надає, то і для цілей податкового контролю цін застосовувати такі коригування не потрібно. Відповідно, зіставними визнаються тільки операції з приблизно рівними обсягами продажів.

Інша ситуація, коли в компанії діє затверджена політика знижок або положення про них закріплені в договорах на поставку, і фактичні ціни реалізації встановлюються з урахуванням дисконту. У цьому випадку підприємство на цілком законних підставах може робити зворотні коригування до цін реалізації. Алгоритм таких коригувань буде протилежним процедурі надання знижок.

Коригування на оборотний капітал. При застосуванні методу чистого прибутку для контролю цін доцільно провести коригування показників рентабельності, щоб нівелювати суттєві відмінності в дебіторської та кредиторської заборгованості, товарно-матеріальних запасах за даними аналізованої компанії і потенційно зіставної компанії [10]. Проведення коригувань оборотного капіталу необхідне з наступних причин [6]:

1. Істотний розмір дебіторської заборгованості може свідчити про те, що компанія надає своїм покупцям тривалу відстрочку платежу.

Відповідно, справедлива ринкова ціна повинна включати процентну складову, щоб відображати такі умови оплати.

2. Концентрація великого обсягу оборотних коштів у складі дебіторської заборгованості (ДЗ) і / або товарно-матеріальних запасів (ТМЗ) може спричинити нестачу ліквідних коштів. Відповідно, виникне необхідність у залученні позикових коштів. Це, в свою чергу, призведе до підвищення витрат на сплату відсотків.

3. Аналогічна ситуація складається при істотному розмірі кредиторської заборгованості (КЗ), так як це призведе до зменшення витрат на виплату відсотків (альтернативне джерело фінансування) і коригування собівартості.

Коригування оборотного капіталу застосовується, щоб усунути істотні відмінності у витратах на виплату відсотків між аналізованою компанією і потенційно зіставною (з допущенням, що такі відмінності впливають на рентабельність).

Алгоритм здійснення коригування на оборотний капітал наступний:

Крок 1. Необхідно визначити відмінності в показниках дебіторської, кредиторської заборгованості і ТМЗ досліджуваної компанії і потенційно зіставної компанії за аналізовані періоди (ДЗ+ТМЗ-КЗ). Важливим моментом при проведенні коригування є те, в який момент часу порівнюється розмір ДЗ, КЗ і ТМЗ для аналізованої і порівнянних організацій. Як правило, ці показники доцільно порівнювати на кінець фінансового року. Однак, це може бути необґрунтовано, якщо обраний момент часу не відображає звичайних показників оборотного капіталу протягом року (наприклад, через значних коливань в результаті сезонності). У такому випадку рекомендується використовувати середні значення ДЗ, КЗ і ТМЗ протягом року.

Крок 2. Залежно від використовуваного показника рентабельності (активів, капіталу, продажів і ін.) потрібно вибрати показник, щодо якого будуть проводитися коригування оборотного капіталу. Наприклад, якщо використовується показник чистої рентабельності, то будь-які відмінності в оборотному капіталі порівнянних організацій повинні розраховуватися щодо виручки від реалізації.

Крок 3. Розраховується величина відмінностей показників оборотного капіталу по відношенню до обраної бази по компанії, що досліджується та зіставній компанії за аналізовані періоди (4):

$$\Delta \text{ОбК} = \frac{\text{ДЗ} + \text{ТМЗ} - \text{КЗ}}{\text{В}} \times 100 \% \quad (4)$$

де $\Delta \text{ОбК}$ – різниця відношення оборотного капіталу до виручки;

ДЗ – дебіторська заборгованість;

ТМЗ – товарно-матеріальні запаси;

КЗ – кредиторська заборгованість;

В – виручка від реалізації.

Крок 4. За кожен аналізований період (і) потрібно розрахувати відхилення величини показників оборотного капіталу по відношенню до обраної бази потенційно порівнянних організацій від відповідних показників Компанії (5):

$$\Delta_i = \Delta \text{ОбК}_i^{\text{Комп}} - \Delta \text{ОбК}_i^{\text{Зіст.ком.}} \quad (5)$$

де Δ_i – величина відхилення оборотного капіталу у період (і);

$\Delta \text{ОбК}_i^{\text{Комп}}$ – різниця відношення оборотного капіталу до виручки компанії, що досліджується у період (і);

$\Delta \text{ОбК}_i^{\text{Зіст.ком.}}$ – різниця відношення оборотного капіталу до виручки зіставної компанії у період (і).

Крок 5. Необхідно скоригувати фінансові дані порівнянних компаній для відображення відмінностей в показниках оборотного капіталу, щоб вирівняти їх з величиною оборотного капіталу компанії, що досліджується. Відкоригований показник рентабельності розраховується за формулою

$$K_{\text{рент.}}^{\text{зкор}} = K_{\text{рент.}} + \Delta_i \times r \quad (6)$$

де $K_{\text{рент}}^{\text{зкор}}$ – відкоригований показник рентабельності зіставного підприємства;
де $K_{\text{рент}}$ – показник рентабельності зіставного підприємства без коригування.

Коригування біржових цін до умов спот. Загалом, за світовою практикою біржової торгівлі ф'ючерсним контрактом (надалі у підрозділі – «Ф'ючерс») вважається стандартний документ, який засвідчує зобов'язання придбати (продати) базовий актив у визначений час та на визначених умовах у майбутньому, з фіксацією цін на момент виконання зобов'язань сторонами контракту.

Аналогічне визначення Ф'ючерсу зазначено у пп. 14.1.45.4. ПКУ [2]:

«ф'ючерсний контракт (ф'ючерс) - стандартизований строковий контракт, за яким продавець зобов'язується у майбутньому в установлений строк (дата виконання зобов'язань за ф'ючерсним контрактом) передати базовий актив у власність покупця на визначених специфікацією умовах, а покупець зобов'язується прийняти базовий актив і сплатити за нього ціну, визначену сторонами контракту на дату його укладення.

Ф'ючерсний контракт виконується відповідно до його специфікації шляхом постачання базового активу та його оплати коштами або проведення між сторонами контракту грошових розрахунків без постачання базового активу.»

Ціна на Ф'ючерс є похідною від ціни на умовах *Спот* - ціна, за якою продаються реальний товар, цінні папери або валюта в даний час і в даному місці на умовах негайної поставки. Ціна Спот застосовується в біржовій торгівлі, щоб закрити зобов'язання за ф'ючерсними договорами, а також під час укладання угод Спот.

Для більшості товарів Ф'ючерсна ціна зазвичай є вищою ціни Спот. Це обумовлено витратами на зберігання, транспортування, страхування та інші витрати які будуть неминучі при поставці активу в майбутньому. Формування ціни ф'ючерсу із датою поставки t можна описати за наступною формулою:

$$\text{Ціна}_{\text{Ф'ючерс}, t} = \text{Ціна}_{\text{Спот}} + \text{Витрати на зберігання активу, транспортування, страхування, інші майбутні витрати}_t$$

Якщо Спот і Ф'ючерсну ціни зобразити графічно, то при наближенні дати виконання ф'ючерсного контракту графіки сходяться, тобто до моменту поставки товару ціна Ф'ючерсу дорівнює ціні Спот. Це пояснюється зниженням витрат з плином часу до нуля на дату поставки:

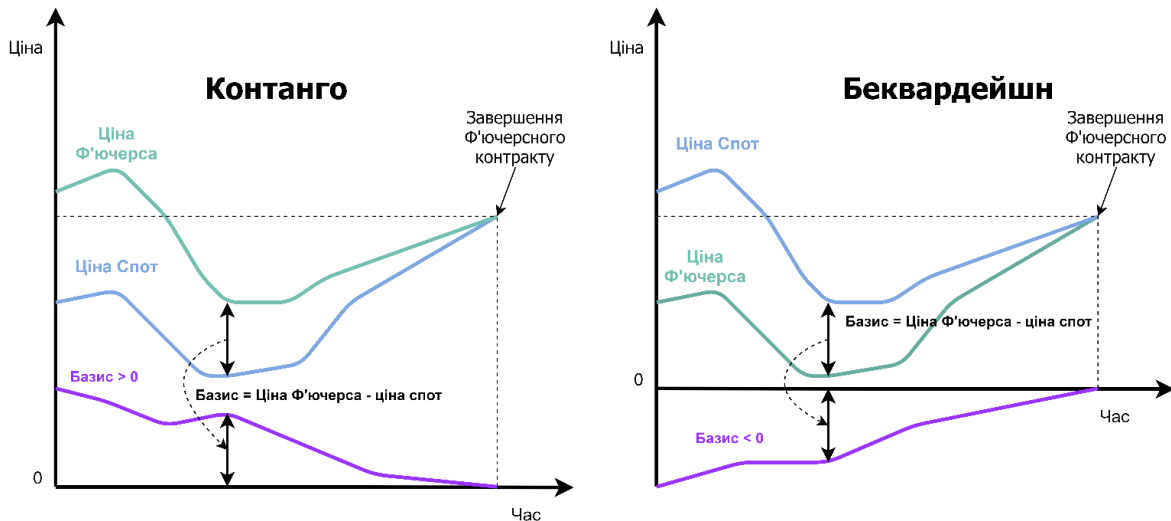

Рис. 1. Типові співвідношення Ф'ючерсною та Спот цін

Джерело: розроблено авторами

На рисунку 1 наведено два основні типи співвідношення Ф'ючерсної та Спот цін:

– **Контанго** – ситуація, коли Ф'ючерсна ціна протягом періоду котирування є вищою ціни Спот, тобто Ф'ючерсна ціна містить премію до ціни Спот (як і вказано у формулі вище - Витрати на зберігання активу, транспортування, страхування, інші майбутні витрати). Дана ситуація вважається нормальною, та є характерною для ринків фізичного товару (сільськогосподарської продукції, нафто-хімічної промисловості, металів, тощо).

– **Беквардейшн** - ситуація, коли Спот ціна протягом періоду котирування Ф'ючерсу є вищою ціни Ф'ючерсу, тобто Ф'ючерсна ціна

містить дисконт від ціни Спот. Така ситуація зазвичай спостерігається на ринку деривативів, що продаються із дисконтом (наприклад, облигації).

Різницю між Ф'ючерсною ціною та ціною Спот за період t називають **Базисом**:

$$\text{Базис}_t = \text{Ціна}_{\text{Ф'ючерс},t} - \text{Ціна}_{\text{Спот}}$$

По завершенню котирування Ф'ючерсного контракту Базис наближається до нуля, а Ф'ючерсна та Спот ціни прирівнюються між собою.

Основною методологією розрахунку Спот цін із Ф'ючерсних цін є розрахунок показника базису, та коригування ф'ючерсних цін на базис протягом необхідного періоду (Рисунок 2):

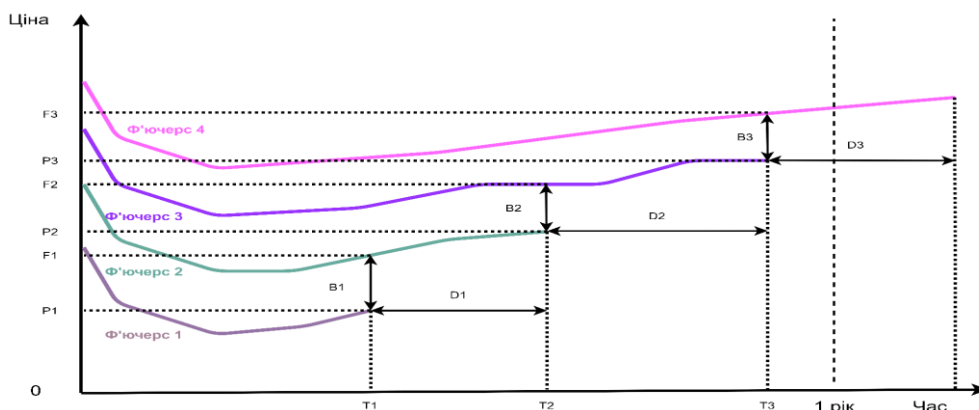

Рис. 2. Порядок визначення спот ціни протягом року

Джерело: розроблено авторами

Для прикладу розглянемо ситуацію, що зображена на рисунку вище:

1. Протягом 1 року 3 Ф'ючерсні контракти (Ф'ючерс 1, Ф'ючерс 2, Ф'ючерс 3) закінчили свої котирування у час T_1 , T_2 , T_2 відповідно;
2. Як вже було описано вище, Ф'ючерсна ціна на дату завершення котирування відповідає ціні Спот. Таким чином, протягом року було визначено три ціни Спот: P_1 , P_2 , P_3 ;
3. Різниці між періодами ф'ючерсних контрактів знаходимо наступним чином: $D_1 = T_2 - T_1$; $D_2 = T_3 - T_2$; $D_3 = T_4 - T_3$;

4. Базиси для кожного періоду знаходимо як різницю між ціною Ф'ючерсу на певну дату та ціною Спот: $V1 = F1 - P1$; $V2 = F2 - P2$; $V3 = F3 - P3$;

5. Середньоденний базис, що діяв протягом року: $V_{сер} = (V1+V2+V3) / (D1+D2+D3)$

6. Для знаходження спот ціни на певну дату обирається котирування Ф'ючерсу, що є найближчим до закінчення котирування за мінусом середньоденного базису помноженого на кількість днів між датою котирування та датою закінчення цього ф'ючерсу. Наприклад, Для знаходження ціни Спот у період між $T1$ і $T2$ буде застосовувано котирування Ф'ючерс 2. Таким чином, формула приведення Ф'ючерсної ціни до ціни Спот дорівнює:

$$\text{Ціна}_{\text{Спот}} = \text{Ціна}_{\text{Ф'ючерсу, найближчого для закінчення котирування}} - \text{Базис на день}_{\text{Середній}} \\ * \text{Кількість днів до закінчення котирування Ф'ючерсу}$$

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямі. У підсумку зазначаємо, що коригування порівнянності є доречними лише для відмінностей, які матимуть істотний вплив на порівняння. Деякі відмінності постійно існують між ознаками порівнянності контрольованих операцій платника податків та третьої сторони. Порівняння може бути доречним, незважаючи на не відкориговану розбіжність, за умови, що розбіжність не має істотного впливу на надійність порівняння. З іншого боку, необхідність проведення численних та значних коригувань ключових факторів порівнянності може вказувати на те, що операції третьої сторони в дійсності не достатньо порівнянні. Не завжди коригування є виправданими. Наприклад, коригування відмінностей у дебіторській заборгованості не може бути надзвичайно корисним, якщо також існують істотні відмінності у стандартах бухгалтерського обліку, які не були усунені. Іноді також застосовуються складні коригування для того, щоб створити хибне

враження того, що результат пошуку ознак порівнянності є науково обґрунтований, надійний та точний. Не слід розглядати деякі коригування порівнянності, такі як щодо відмінностей у рівнях оборотного капіталу, як «рутинними» та безспірними, та розглядати деякі інші коригування, такі як щодо ризиків країни, як більш суб'єктивними, а тому такими, що вимагають додаткового доведення та надійності. Єдині коригування, які необхідно провести, – це ті, які дійсно покращать порівнянність. Таким чином, усі зазначені способи коригувань цін та рентабельності з метою приведення їх до зіставності мають вагомий вплив на ефективність аналізу в цілому, що може бути покладено в основу подальших досліджень.

Література

1. Роз'яснення ДФС. Порядок оподаткування прибутку нерезидента, який веде господарську діяльність на території України через постійне представництво. URL: <http://kyiv.sfs.gov.ua/okremi-storinki/arhiv1/print-281483.html>
2. Податковий Кодекс України № 2755-VI від 01.01.2021 із змінами і доповненнями, внесеними згідно із Законом № 1117-IX від 17.12.2020.
3. Вибір методу ТЦ // Офіційне видання ДФС України «Вісник. Офіційно про податки» №31-32/Д (18) від 25.08.2017. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100005531-rozdil-8-metodi-tts>
4. Романюк М.В. Трансфертне ціноутворення в податковій системі України // Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України. 2013. С. 15-17.
5. Савченко Т. Г. Трансфертне ціноутворення в системі оцінки ефективності діяльності підрозділів банку. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/56341/7/Savchenko_Transfertne_tsinoutvorennia.pdf;jsessionid=A8D590999E72214C1CFC7D4C16089C56

6. Настанови ОЕСР щодо трансфертного ціноутворення для ТНК та податкових служб (22 червня 2010 року). URL: <http://sfs.gov.ua/data/material/000/021/80820/o.pdf>
7. Dopuch N., Drake D.F. Accounting implications of a mathematical programming approach to the transfer price problem // Journal of Accounting Research. 1964. №2 (1). PP. 10-24.
8. Emmanuel C.R. Transfer Pricing: a diagnosis and possible solution to dysfunctional decision making in the divisionalised company // Management International Review. 1977. 17 (4). PP. 45-49.
9. Sharav I. Transfer Pricing – diversity of goals and practices // Journal of Accountancy. 1974. №137. PP. 56-62.
10. Watson D.J.H., Baumler J.V. Transfer pricing: a behavioral context // The Accounting Review. 1975. №50 (3). PP. 466-474.

References

1. Rozyasnennya DFS. Poryadok opodatkuvannya prybutku nerezydenta, yakyy vede hospodars'ku diyal'nist' na terytoriyi Ukrayiny cherez postiyne predstavnytstvo SFS clarification. [Procedure for taxation of income of a non-resident who conducts economic activity on the territory of Ukraine through a permanent establishment]. Retrieved from: <http://kyiv.sfs.gov.ua/okremi-storinki/arhiv1/print-281483.html> [in Ukrainian].
2. Verkhovna Rada of Ukraine (2010). Podatkovyj kodeks Ukrai'ny [Tax Code of Ukraine]. Edition from 01.01.2021 with changes and additions made in accordance with the Law № 1117-IX from 17.12.2020. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (accessed 28 January 2021) [in Ukrainian].
3. Vybir metodu Transfernoho Tsinoutvorennya. [Choice of Transfer Pricing method]. Ofitsiyne vydannya DFS Ukrayiny «Visnyk. Ofitsiyno pro

- podatky». Visnyk. Officially about taxes №31-32/D (18). 25.08.2017
Retrieved from: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100005531-rozdil-8-metodi-tts> [in Ukrainian].
4. Romanyuk M.V. (2013). *Transfertne tsinoutvorennya v podatkoviy systemi Ukrayiny*. [Transfer pricing in the tax system of Ukraine]. *Svitovi tendentsiyi ta perspektyvy rozvytku finansovoyi systemy Ukrayiny*. World trends and prospects for the development of the financial system of Ukraine. PP.15-17.
 5. Savchenko T.G. (2007). "Transfer pricing in the system of evaluating the efficiency of the bank's divisions". Abstract of Ph.D. Thesis, Money, finance and credit, Ukrainian Bank Academy of National Bank of Ukraine, Sumy, Ukraine. Retrieved from: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/51186/5/Savchenko_Transfertne_tsinoutvorenn.pdf [in Ukrainian].
 6. OECD Guidelines on Transfer Pricing for TNCs and Tax Services (June 22, 2010). Retrieved from: <http://sfs.gov.ua/data/material/000/021/80820/o.pdf>
 7. Dopuch N., Drake D.F. (1964). Accounting implications of a mathematical programming approach to the transfer price problem. *Journal of Accounting Research*. №2 (1). PP. 10-24.
 8. Emmanuel C.R. (1977). Transfer Pricing: a diagnosis and possible solution to dysfunctional decision making in the divisionalised company. *Management International Review*. 17 (4). PP. 45-49.
 9. Sharav I. (1974). Transfer Pricing – diversity of goals and practices. *Journal of Accountancy*. № 137. PP. 56-62.
 10. Watson D.J.H., Baumler J.V. (1975). Transfer pricing: a behavioral context // *The Accounting Review*. №50 (3). PP. 466-474.